

CARLOS FUENTES

BÜTÜN MUTLU
AİLELER

ROMAN

Çeviri: ZEYNEP ÖNAL

CARLOS FUENTES
BÜTÜN MUTLU
AİLELER

Can Yayınları 2030

Todas las familias felices, Carlos Fuentes

© 2006, Carlos Fuentes

© 2011, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Aralık 2011

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Emrah İmre

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak baskı: Azra Matbaası

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

ISBN 978-975-07-1403-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

CARLOS FUENTES
BÜTÜN MUTLU
AİLELER

ROMAN

İspanyolca aslından çeviren

Zeynep Önal

Carlos Fuentes'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Artemio Cruz'un Ölümü, 1981

Deri Değişirmek, 1983

Yanık Sular, 1985

Körlerin Şarkısı, 1986

Sefer, 1992

Diana, 1997

Laura Diaz'lı Yıllar, 2001

Cam Sınır, 2002

Inez'in Sezgisi, 2003

Kendim ve Ötekiler, 2003

Koca Gringo, 2004

Kartal Koltuğu, 2010

Kaygı Veren Dostluklar, 2011

CARLOS FUENTES, 1928 yılında México'da doğdu. Amerika Birleşik Devletleri'nde Columbia, Harvard, Princeton ve başka üniversitelerde ders verdi; çok sayıda deneme ve senaryo yazdı. Bir süre Meksika'nın Fransa büyükelçiliğini yaptı. Fuentes'in romanları arasında en önemlilerinden olan *Terra Nostra* Venezuela'da Romulo Gallegos Ödülü'nü kazandı. 1987 yılında, İspanyol dilinde yazan yazarlara verilen en büyük ödül olan Cervantes Ödülü'ne değer bulundu. Fuentes'in öteki kitapları arasında *Yanık Sular*, *Koca Gringo*, *Deri Değiştirmek*, *Artemio Cruz'un Ölümü* vardır.

ZEYNEP ÖNAL, 1968 yılında İstanbul'da doğdu. Ortaöğrenimini Kadıköy Anadolu Lisesi'nde tamamladı. 1992 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İspanyol Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'ndan mezun oldu. Yüksek lisansını İspanyol edebiyatı üstüne, doktorasını Latin Amerika edebiyatı üstüne yaptı. Halen mezun olduğu bölümde öğretim görevlisi olarak çalışmakta, İspanyol ve Latin Amerika edebiyatından çeviriler yapmaktadır.

İçindekiler

Birçok aileden biri	13
<i>Sokak analarının korusu</i>	48
Asi evlat	51
<i>Rakip vaftiz babalarının korusu</i>	64
Zarafetten yoksun bir kuzen	66
<i>Gözdağı verilen kızın korusu</i>	88
Karıkoca bağları (1)	91
<i>Rock'ın babasının korusu</i>	112
Acılı ana	116
<i>Kusursuz evli kadının korusu</i>	139
Mariachi'nin annesi	141
<i>Çıplak balayı korusu</i>	164
Sevgililer	166
<i>Cinayete kurban giden aile korusu</i>	187
Silahlı aile	191
<i>Acılı çocuklar korusu</i>	206
Boşanmış gey	209
<i>Denizin oğlunun korusu</i>	237
Resmî aile	241
<i>Mahallenin aile korusu</i>	260

Babanın kölesi	262
<i>Kin tutan aileler korusu</i>	282
Gizli evlilik	288
<i>İntihar eden kızın korusu</i>	300
Yıldızın oğlu	302
<i>İyi aile çocuklarının korusu</i>	326
Baş belası ağabey	330
<i>Kayıtlara geçen aile korusu</i>	357
Karıkoca bağları (2)	359
<i>Vahşi aileler korusu</i>	382
Ölümsüz baba	386
<i>Conradaiithafenfinalkorusu</i>	420

“Bütün mutlu aileler birbirine benzer,
mutsuz olan her aile de mutsuzluğunu
kendine göre yaşar.”

LEV TOLSTOY, *Anna Karenina*

Birçok aileden biri

Baba. Pastor Pagán göz kırpmayı bilir. Göz kırma ustasıdır. Göz kırpmak –tek gözünü– onun için nezaket göstergesidir. İş gördüğü herkes, işi göz kırparak bitirir. Borç veren banka yöneticisi işlemleri tamamladığında göz kırpar. Veznedar çek bozduğunda göz kırpar. Banka müdürü çekin karşılığını ödediğinde göz kırpar. Muhasebeci aptalı oynayıp çekin karşılığını kayda geçmediğinde göz kırpar. Patronun temsilcisi bankaya gitme emri verdiğinde göz kırpar. Kapıcı göz kırpar. Şoför göz kırpar. Bahçıvan göz kırpar. Hizmetçi göz kırpar. Bütün dünya ona göz kırpar. Arabaların farları göz kırpar, trafik ışıkları göz kırpar, gökteki şimşek göz kırpar, topraktaki ot, havadaki kartallar göz kırpar; bütün gün Pastor Pagán ve ailesinin evinin üstünde uçan uçaklardan söz etmeye gerek bile yok. Kedi mırıltısını andıran motor sesleri, Revolución Caddesi'nde gözlerini kırpan trafikle kesintiye uğrar ancak. Pastor göz kırparak yanıt verir onlara, nezaket kurallarının bunu gerektirdiğinden kuşku duymaz. Şimdi emekli olduğundan, hiçbir zaman iki gözünü aynı anda açmamış profesyonel bir göz kırpıcı olarak anımsar kendini, iki gözünü aynı anda açtığında da artık çok geçtir zaten. Fazladan bir göz kırpış daha, diye sitem eder kendine, fazladan bir göz kırpış daha. Pastor Pagán emek-

li olmadı. Elli iki yaşında emekliye ayırdılar onu. Yakınacak neyi vardı ki? Cezalandırmak yerine iyi bir tazminat ödediler. Erken emeklilikle birlikte gelen bir hediye oldu bu ev, öyle büyük bir ev değildi ama onlar için yeterliydi. México'da Azteklerin yaşadığı uzak çağlardan kalma bir hatıraydı, otuzlu yıllarda milliyetçi mimarların yerli piramitlerini andıran evler inşa ettikleri dönemde yapılmıştı. Yani giriş katından üçüncü kata çıkışta ev daralıyordu ve darlığından dolayı üst katta yaşamak olanaksızdı. Ama Pastor Pagán'ın, yaşamını internette dolaşmaya ve evden dışarı adım atmamak için gereken her şeyi ya da en azından yettiği kadarını sanal dünyada bulmaya kendini adanmış olan kızı Alma, bu daracık katın kendi daracık yaşamı için kusursuz olduğunu düşünüyordu, öte yandan kocaman ama görünmez bir kabilenin üyesiymiş gibi hissediyordu kendini, o kocaman kabile kendisine bağlanırken, o da iyiden iyiye kamçılanıp "uygarlığa" uyum sağlamaya değer tek yer olarak gördüğü bir evrene bağlanıyordu. Bodrum olarak kullanılan alt katta, Pastor Pagán'ın oğlu Abel yaşıyordu. Abel, başarısızlıkla sonuçlanan aileden bağımsız yaşama girişiminin ardından, otuz iki yaşında yuvaya dönmüştü. Pişman olduğunu anlamasınlar diye mağrur bir edayla dönmüştü. Pastor tek kelime etmedi. Hiçbir şey olmamış gibi davrandı. Pastor'un karısı Elvira ise, oğlanı sevinç çığlıkları atarak karşıladı. Yuvaya dönerek bu yaşta bedava yaşayabileceği tek yerin aile ocağı olduğunu kabul etmiş oluyordu, tıpkı bir çocuk gibi. Ama kimse bu konuda yorum yapmadı. Bir çocuğun ondan farkı ise, durumunu sorunsuz kabul etmesiydi. Neşe içinde.

Anne. Elvira Morales, bolerolar söylediler. Pastor Pagán, Villalongín Bulvarı'ndaki Monumento a la Madre'ye yakın aşığı tabaka bir kabarede tanımıştı onu. Genç kız-

lığından beri evde bolerolar söylerdi Elvira; yıkanırken, temizliğe yardım ederken, uykuya dalmadan önce. Onun duaları, şarkılarıydı. Babasız bir kızın kederli anasıyla sürdürdüğü hüznü yaşamanı çekilir kılmaya yardımcı oluyordu şarkılar. Elinden tutan olmadı Elvira'nın. Ne yaptıysa, kendi başına yaptı, Rosales'teki kabarelerden birine tek başına gidip iş istedi, işe alındı, insanlar onu beğendi, sonra daha iyi bir mahalleye geçti ve şarkılarında söylediği her söze inanır oldu. Boleroların sözleri, kadınlara karşı kibar değildi. Kadını "ikiyüzlü, basbayağı ikiyüzlü" görüyordu bolerolar; üstüne üstlük, "Ahlaksız, alay ettin benimle," diyorlardı. Elvira Morales, şarkıları inandırıcı olsun diye, şarkı sözlerinin suçunu üstüne alıyordu, öldürücü özülle erkekleri gerçekten zehirleyip zehirlemediğini ve kadın cinsinin gerçekten zehirli sarmaşık olup olmadığını soruyordu kendine. Boleroların sözlerini fazla ciddiye aldı. Böylece her gece, ışıldakların, –neyse ki konukların yüzlerini karanlığa gömen– çiğ beyaz ışığı altında, salondakileri coşturuyor, inandırıyor, alkış üstüne alkış alıyordu. Seyirci, ayın karanlık yüzüydü ve Elvira Morales, gözü kapalı bırakabilirdi kendini dudaklarından dökülen tutkulara doğruluğundan kuşku duymaksızın ve bir "maceracı"ydı kendisi de o şarkılarda, ama gerçek hayatta öyle olmayacağından emindi. Tam tersi, aşkını pahalıya, hem de çok pahalıya satacağını sezdirecekti ve ağzındaki balı tatmak isteyen, pırlantalarla ödeyecekti günahının bedelini... Elvira Morales, ezgisel bir tatla ifade edebiliyordu acımasız yazgısını ama sahne dışında büyük bir gayretle koruyordu "hayran olunası genç kızlığını", "maceracılığını" koruduğu gibi şarkılarında. Gösteri bittikten sonra dinleyicilerin arasına karışmazdı. Soyunma odasına döner, üstünü değiştirip bahtsız anasının beklediği yuvasına giderdi. Müşterilerin bir kadeh içki, küçük bir dans, birazcık aşk gibi istekleri-

ni reddeder, çiçekleri çöpe atar, küçük hediyeleri geri çevirirdi. Ve Elvira Morales, kelimenin her anlamıyla ciddiye alırdı söylediği şarkıları. Boleroların yardımıyla tanırdı hayatın tehlikelerini: yalanı, usancı, bahtsızlığı. Ama şarkı sözleri, “gerçek sevginin, yalansız dolansız, içinde kötülük barındırmayan sevgi”nin “sevgi içten” olduğunda bulunabileceğine yürekten inanmasını sağlardı.

Kız evlat. Alma Pagán, yaşadığı dünyada kendine bir yer edinmek için gayret gösterdi. Kimse denemediğini söyleyemez. On sekiz yaşındayken, bir meslek edinmesinin önünde engeller olduğunu anlamıştı. Buna ne zaman vardı ne para. Ailenin pek kıt olan maddi kaynakları, ağabeyi Abel’in üniversite masraflarını karşılayacağından, görüp görebileceği liseydi. Alma çok çekici bir genç kızdı. Uzun boyluydu, ince yapılıydı, uzun bacaklı, ince belliydi, başını bir kask gibi saran, kısa kesilmiş siyah saçları, abartılı olmayan cömert göğüsleri vardı, teni mat, bakışları buğuluydu, dudakları her daim hafif aralıktı, küçük burun kanatları sinirli sinirli iner kalkardı. Alma bu haliyle, resmî törenlerde son zamanlarda ortaya çıkan asistanlık işini yapmak için biçilmiş kaftandı. Şirket tanıtımları, uluslararası kongreler, resmî etkinlikler için seçilen öteki kızlar gibi giyinirdi; beyaz gömlek, lacivert etek-cekete, koyu renk ince çorap, yüksek ökçeli pabuçlar. Alma’nın görevi, sırası gelen konuşmacının arkasında sessiz sedasız dikilmek, oturumlar sürerken boşalan su bardaklarını değiştirmek, yüzündeki tek bir kası oynatmamak, asla gülümsememek ve her ne olursa olsun memnuniyetsizliğini belli etmemekten ibaretti. Yani duygularını yok edip kusursuz bir manken olmak zorundaydı. Bir gün, aynı hayır işinde görev aldığı beş kızını bir araya topladı, baktı kızlardan hiç farkı yok, hepsi birbirinin tıpatıp aynı, bütün farklar silinip gitmiş. Her biri bir-

birinin klonlanmış haliydi. Birbirlerine benzemekten öte bir yazgıları yoktu ama kendilerine benzemiyorlardı işte, hareketsizliğin içinde birbirlerinden bir farkları olmayacaktı, zamanı gelince de yaş haddinden, fazla kilolardan ya da kaçık bir çorap yüzünden emekli edilip ortadan yok olacaklardı. Bu düşünce Alma Pagán'ı dehşete düşürdü. İşe veda etti, genç ve güzel olduğundan, iç hatlarda uçan bir havayolu şirketine hostes olarak girdi. Ailesinden uzakta olmak istemiyordu, bu yüzden uluslararası uçuşlar yapan bir havayoluna girmek istemedi. Belki de başına gelecekleri biliyordu. Olur ya bazen. Gece uçuşlarında olduğu gibi, ışıklar azalır azalmaz erkek yolcular durumu fırsat bilip yanlarından geçtiği sırada bacaklarını okşuyor veya yiyecekmiş gibi göğüs çatalına bakıyor ya da içki ve kolaları servis ettiği sırada, göstere göstere kıcını çimdikliyorlardı. Bardağı taşıran (içkininkini de, kolaninkini de) son damla, şişko bir Yucatán'lının, kız tuvaletten çıktığı sırada saldırıp onu içeriye doğru itmesi oldu. Şişko yolcu, tuvaletin kapısını kapattı, ardından da kızı mıncıklamaya başladı, bir yandan da, "Canım, güzelim!" diyordu. Alma, göbeğe bir diz darbesiyle yarımadalıyı klozete oturttu ve herif Alma'nın memeleri yerine, ince gömleğinin üstünden göbeğini mıncıklarken buldu kendini. Alma şikayetçi olmadı. Yararı yoktu. Yolcu her zaman haklıydı. Koca kafalı Yucatán'lıya bir şey olmayacaktı. Alma'yı müşterilerle fazla sıkı fıkı olmakla suçlayacaklar, kovmasalar da para cezası vereceklerdi. İşte bu nedenle Alma kendini dünyevi işlerden çekti, edinebileceği tüm görsel, işitsel aygıtlarla birlikte ailesiyle oturduğu evin üst katına yerleşti, elindeki araçlar bundan böyle kızın güvenli, rahat, mutlu evrenini oluşturacaktı. Yeterince para biriktirmişti ve aldıklarının parasını kendi cebinden ödemişti.

Erkek evlat. Abel Pagán, UNAM'daki¹ Ekonomi eğitimini yarım bıraktı çünkü oradaki öğretmenlerden daha akıllı olduğunu düşünüyordu. Çocuğun kıvrak zekâsı ve meraklı yapısı, karanlıkta kalmış bir bilgi kırıntısını bulup çıkarıyor, öğretmenlerini serseme çeviriyordu. Sonsuz bir özgüvenle Bastiat ve Kongo Cumhuriyeti'nin gayrisafi yurtiçi hasılası arasındaki "uyumdan" söz ediyor ama öğretmenleri sözünü ettiği cumhuriyetin yerini haritada göstermesini veya artık kimsenin hatırlamadığı Bastiat'ı bir kenara bırakıp herkesin bildiği Adam Smith'e gelmesini istediğinde, Abel kayboluyordu. Gereklilerin yerine gereksiz olanı öğrenmişti. Bir zaman geldi, kendini öğretmenlerinden üstün görmeye ve onu anlamadıklarını düşünmeye başladı. Okulu bırakıp eve döndü ama babası, iş bulursa kalabileceğini, bu evde boş gezene yer olmadığını ve kendisinin üniversiteye gitme şansını bulamadığını söyledi. Abel, haklısın, dedi pat diye, bir evde bir serseri yeterdi. Babası bir tane patlattı suratına, anası ağladı, Abel de onur gemisine bindi, çıkıp iş aradı. Özgürlük istiyordu. Eve zafer kazanmış olarak dönmek istiyordu. Evin serseri çocuğuydu. Özgürlüğü intikamla karıştırdı. Babasının çalıştığı şirkete başvurdu. Leonardo Barroso'nun şirketine. Babasını harcadıkları işi, Pastor'un oğlu olarak kendisinin yapabileceğini gösterecekti. "Barrosolar bana kaç yazar? O dediğim dedik patron bozuntuları... Çalışma masalarının başındaki küçük diktatörler... Söker mi bana?" Göz kırpmak zorunda kalmadı. Gülücüklerle aldılar onu işe, o da gülücüklerle karşılık verdi onlara. Gülücükle sırtına arasına köpekdişinin girdiğini fark etmedi. Sipsivri bir köpekdişinin hem de. Uzun uzadıya işlem filan yapmadan başlattılar onu

1. Universidad Nacional Autónoma de México: Meksika Ulusal Özerk Üniversitesi. (Y.N.)

işe. İşe başlamanın bu kadar kolay olması bile uyandırmadı onu. Ona karşı dikkatliydim, babasının casusu olmasından korkuyorlardı sanki, bu yüzden Abel onlara babasının düşmanı olduğunu göstermek zorunda kaldı ve Pastor Pagán'a karşı atıp tutmaya başladı. Ne zayıflığı kaldı, ne tembelliği ne de yirmi yıldan uzun zamandır ona iş veren Barrosolara karşı nankörlüğü. Görünüşe göre şirkettekiler oğlanın davranışlarından hoşnuttu. İşin aslı, ona şirket mağazalarından birinde ikincil derecede bir iş verdiler; görevi, potansiyel müşteriyle çekilmez satıcı arasında dolaşıp gözcülük etmek, ilk gruptakilerin hırsızlık yapmamasına, ikinci gruptakilerin aylıklık etmemesine dikkat etmekte. Abel, mağazanın nazik sivil polisiydi. Ama sıkıldı. Üniversite yıllarını, ailesinin korumasında olduğu, eğitimi için para biriktirdiği zamanları özlemeye başladı. Kendisini huzursuz hissediyordu, onun değerini bilmiyorlardı sanki. Bir evlat olarak küstahlığı, çıtkırıldımlığı, nankörlüğü, durup durup ortaya çıkan, yakalanması olanaksız hortlaklar gibi boy gösteriyordu. Mağazanın içinde anlamsızca bir o yana bir bu yana yürüyüp dururken, tek yaptığıının, tabanı aşındırmak olduğunun farkındaydı. Arkadaş edindi. Satış işinde en başarılı olanlar komisyon alıyor ve haftanın çalışanı bülteninde boy gösteriyordu. Abel Pagán hiçbir zaman o bültende gözükmedi. Kötü şöhreti yayıldı. "İnsanlara karşı daha nazik olun, Abel." "Elimde değil, efendim. Aptal insanlara hep kaba davranmışımdır." "Bak Abel, gördüğün gibi Pepe bu haftanın bültenine çıktı." "Kafası çalışmıyor ama gene de başarmış." "Sen neden o bültene çıkmak için birazcık çaba göstermiyorsun?" "Çünkü umurumda değil." "Bu kadar geçimsiz olma, oğlum." "Geçimsiz değilim ben. Hepinizin hissetmesi gereken nefreti ben hissediyorum, siz hepiniz duruma ayak uyduruyorsunuz, çünkü işinize geliyor." "Neden her şeyi

olduğu gibi kabul edip, her gün biraz düzeltmeye çalışmıyorsun, Abel?” “Çünkü her şey olduğu gibi işte ve ben farklıyım.” “Seni anlayan bir kişi yoktur, oğlum.” Hayat, ayakkabı bölümüyle giyim bölümünün arasındaki sonu gelmez koridora dönüşmüştü. İşte tam o sırada, kimse- nin aklına gelmeyecek bir şey oldu.

Baba. Pastor Pagán geçmişine bakıp kendi kendine sordu: Fırsatım varken, neden namussuzun teki olmadım? Oysa benim dışımda herkes hırsız, dolandırıcı değil miydi? Neden Señor Barroso’yla konuşmak zorunda kaldım? Neden ona benim dışımda herkesin zenginleştiğini söylemek zorunda hissettim kendimi? Neden küçük bir bedele, teselli olsun diye verdikleri beş bin dolarlık bir çেকে razı oldum ki? Neden o andan itibaren herkes bana göz kırpmaktan vazgeçti? Patronla konuşunca mı suç işlemiş oldum? Çok geçmeden anladı Pastor Pagán olup biteni. Şirket çalışanları içinde bir tek ben namusluym demek, ötekilerin namussuz olduğu anlamına geliyordu. Barroso açısından bu durum, Pagán’ın çalışma arkadaşlarını hor görmesi demekti. Basbayağı dayanışmadan uzak bir tavırdı. Şirket bünyesinde dayanışma olmazsa, işler yürümezdi. Pastor kendini tüm şüphelerden uzak tek şirket çalışanı olarak gösterince, Barroso’nun aklının şeytanca işleyen yönünü harekete geçirmiş oldu. Patrona göre herkes yoldan çıkarılabilirdi. Meksika’da hükümetten şirketlere, bakkallardan kamu arazisine dek, her katmanda rastlanan büyük önermeydi bu. Pastor Pagán ne cüretle kendini bunun dışında tutabilirdi? Patron Barroso kıs kıs gülüyor olmalıydı. Pastor’un suçu çıkar peşinde olmak değildi, namuslu olduğunu söylemekti. Önemsiz bir çalışana yasadışı bir görev vermenin, Leonardo Barroso gibi iktidar sahibi bir adama yetmeyeceğini anlamadı. Pastor bütün cesaretini topladı

ve patronu onu da yoldan çıkarsın diye elinden geleni yaptı. Şimdi bir emekli maaşı bağlanıp kendi isteği dışında emekliye ayrıldığına göre, insan bir başkasını neden mahveder diye oturup uzun uzadıya düşünebilirdi. Düşman tehlikeliyse, gereklilikten, senden güçlüyse, kendini beğenmişlikten. Kimi zaman da sineği ezerken takındığın kayıtsızlıkla ezerdin düşmanı. Ama kimi zaman, güçsüz olan güçlünün karanlıkta kalmasını istediği bir sırrını bildiğinde, güçsüzün oluşturduğu tehditten kurtulmak için. Pastor Pagán artık emekliye ayrılmış bir adamdı ve şimdi yazgısıyla ilgili olasılık hesapları yapıyordu; gerçi bütün olup bitenden sonra yazgısı da sona ermişti ya. Aslında hesabı ters tepti. Dev rüşvet ordusunun militanlarından biri olayım ben de, demişti patrona, ama bunu söylerken ötekileri suçlama hatasına düşmüş, kendini de suçsuz ilan etmişti. O andan itibaren patronun, yani ege-men gücün eline düşmüştü. Artık ahlaki açıdan güvenilir bir adam değildi. O da diğerleri gibi namussuzun tekiydi. Önceden olduğu gibi kuralın dışında değildi, kurala uymuştu. Patronundan hiçbir şey istemeseydi, ne kazanacaktı? Daha mı özgür olacaktı ya da daha saygın, yoksa Barroso'nun çalışanı olarak mı devam edecekti hayatına? Pastor Pagán'ın en acı günü, ne yaparsa yapsın, hatta farkında olmaksızın, kendi işyerinin küçük dünyasındaki rüşvet ağının bir parçası olduğunu anladığı gün oldu. Yıllar boyunca çek götürüp getirerek, hesap hatalarına onay vererek, göz kırparak, göz kırpılarak, tek gözün suç ortaklığıyla kapandığı, ötekininse utançla açık kaldığı, ahlaki değerleri yakalayan ve donduran fotoğraf karelerinde rüşvete ortak olmuştu. Gene de şu âna dek temiz kalmıştı. Aynada kendine bakıp başının etrafında bir hale arıyor, onun yerine seyrelmiş saçının örttüğü kafasının tepesini görüyordu. Ölmeden büyük acılara katlanan bir şehidin yansımalarını akla getiriyordu aynadaki

görüntü, griye dönmüş bir ten, şişkin avurtları sarkmış bir surat, kaçamak bakışlar, çatık kaşlar karşılıyordu onu. Göğsünü şişiriyordu ama sonra çöküveriyordu.

Anne. Bolero, âşıkları getirir akıllara. Kimi âşıklar kadercidir. Talihleri dönsün diye bekler dururlar, ya da ölümü beklerler bir rahmet gibi. Kimileri de hasret çeker: göçebe kuşlar gibi yaşayacağız, derler; aşkı özleyerek. Bir de şefkat dilencileri vardır; sevilen kadın ne var ne yok alıp götürmüştür ve onu yapayalnız bırakmıştır. Tutkuyu harcayan bolerolar vardır; kadının bal ağzının tadına bakmak, teniyle şöyle bir kendilerinden geçmek isterler. Bir de tutkunun ateşini zorla kabul ettiren, egemenlik kuran bolerolar vardır. Elvira Morales, bu duyguların hepsini söylüyordu bolerolarında ama yüreğinde saklıyordu o duyguları, bu yüzden de çok güçlü bir şekilde ifade ediyordu. La Cueva de Aladino'ya, her gece onu dinlemeye gelenlere bakmaktan kaçınırdı. Neyse ki, bir kereliğine bu kuralın dışına çıktı. *Dos Almas'*i söylerken, büyü, gizemli bir şey oldu; bakışları dinleyicilerden birine takıldı, adamın bakışlarında, ötekilerin bakışlarından farklı bir şey vardı. Boleroların sözleriyle, onu dinleyen erkeklerin varlığı arasındaki ilişkiyi kabul etmezdi, ama bu kez şarkıyla dinleyici, büyü bir şekilde birbirine uymuştu sanki:

Yeryüzünde Tanrı'nın birleştirdiği iki candık,
birbirini seven iki gönül, biri sendin, biri ben.

Nazik, sevgi dolu bir adam, Elvira Morales'in ay gibi yüzünü, çıplak, yuvarlak omuzlarını aydınlatan çifte spot ışığının, kabarenin hüzünlü karanlığından ayırdığı seyircinin gözleri böyle söylüyordu. Işık, Elvira'nın kırmızı elbisesinin payetlerle işlenmiş dekoltesini aydınlatı-

yor, geri kalan ne varsa gizin alacakaranlığında bırakıyordu. Işık o gece yalnızca iki yüzün üstüne düşmüştü: Elvira Morales'in ve adı sanı bilinmeyen bir adamın yüzünün üstüne. Bu nasıl olmuştu? Tanrı veya ilahî görevle inmiş bir melek değilse, o gece sahne ışıklarını kim yönetiyordu? İşin aslı, Elvira evinden çıkıp şarkı söylemeye başladığı günden bu yana ilk kez, bir erkeğin sesini hak ettiğini, şarkı sözlerini anladığını, müziğinin o erkekte vücut bulduğunu duyumsuyordu. Bir an sürdü ama. Şarkı bitip, ışıklar yanınca, Elvira Morales boş yere aradı şarkı söylerken gözüne çarpan adamı. Hayal mi görmüştü acaba? Boleronun gerçek hayattaki tuhaf izdüşümü müydü? Hayır. Masa oradaydı ama koltuk boştu. Yeni gelen bir çift masaya oturunca, Elvira, dikkatini tutsak eden adamın orada oturmuş olduğundan emin oldu. Gittiyse bile, Elvira'nın orada olduğunu biliyordu ve onu tekrar görmek isterse, nerede bulacağını da biliyordu.

Kız evlat. Alma Pagán, baba ocağının üçüncü katına kendini hapsedmeye karar verdiği andan itibaren, yeni –ve kalıcı– hayatını nasıl geçireceğine de karar vermişti. Konferanslarda ve hayır işleriyle ilgili etkinliklerde heykel gibi kaskatı dikildiği, Meksika-Mexicali veya Meksika-Mérida uçuşlarında sıkıştırıldığı, ellendiği, çimdiklendiği, hakarete uğradığı günleri anımsadıkça midesi bulanıyordu. Kimseyi suçlamıyordu, tek suçlu oydu. Suçlu olan bedeniydi. Güzeldi, arzu uyandırıyor, baştan çıkarılabildi. Görgüsüz, kaba saba adamların şehvet duygularını uyandıran kendisiydi. O da kendini cezalandırdı. Hostes kıyafetini çıkardı ve dört duvar arasında geçireceği sürgün hayatına uygun bir kıyafet benimsedi. Spor ayakkabı, blucin, tişört. Bazen de Indiana'daki Kokomo Üniversitesi'nin eşofmanını geçiriyordu sırtına. Bir de Jaibos de Tampico takımından kalma, eskinin es-

kisi evladiyelik bir beyzbol kepi vardı. Bu haliyle arzu nesnesi olmaktan son derece uzaktı ama önemli olan dış görünüş değildi. Önemli olan, kendini düşman ve çirkin bir dünyadan koparıırken, Alma'nın dosdoğru heyecan ve eylem dolu, gerçek duygular yerine sanal duygularla yüklü, fiziksel sonuçlar doğurmayan sonsuz olayın olduğu bir dünyaya, *reality show* dünyasına giriş yapıyor olmasıydı. Genç, güçlü kadınların ve erkeklerin cesaret gerektiren serüvenlere atıldığı, kesintisiz devam eden yarışmalara, seçkin ödül törenlerine katıldığı, gerçek hayatı yansıtan en iyi programları periyodik olarak izlemek için abone oldu. Alma bu dünyaya ortalarından bir yerden giriş yaptı. Bu aralar bütün dikkatini vermiş, neredeyse bakışları şaşılasmış, engellerle dolu bir yolda önlerine çıkacak ilk üç yerleşim yerine diğerlerinden önce ulaşmak için mücadele eden dört çiftin katıldığı serüvenin başlangıcını izliyor. Bu yarışmada yolculuk Ciudad Juárez'de başlıyor ve Tapachula'da bitiyor. Yani ABD sınırında başlıyor, Guatemala sınırında bitiyor. Yarışmacılar hedefe birinci, ikinci veya üçüncü sırada ulaşmak için, önlerine çıkan engellerden kurtularak yola devam etmek zorunda. Varış noktasına son ulaşan çift yarışmadan eleniyor. Birinci gelen çift ödül olarak Sirens of the Sea adlı lüks turistik gemide bir haftalık seyahate hak kazanıyor. İkinci ve üçüncülere teşekkür ediliyor, bir de dağcılık üstüne bir DVD veriliyor. Alma şimdi El Paso'yla Ciudad Juárez'i birbirine bağlayan uluslararası köprüden yarışa başlayan dört çiftin mücadelesini izliyor. Yarışmacıların dördü Amerikalı, dördü Meksikalı. Amerikalı çiftlerden biri, Jake ve Mike adındaki iki genç adamdan oluşuyor. Adamlar ince yapılı ve yakışıklı, sanki *reality show* yıldızı olmak için doğmuşlar. İkinci Amerikalı çift, Sophonisbe adındaki zenci kadınla, Sally adındaki beyaz kadından oluşuyor. Buna karşılık Meksikalı çiftler,

belki de eşcinsel olabilecekleri düşünülmesin diye, bir kadın bir erkekten oluşuyor. Juan ve Soledad çifti, genç, çelimsiz ve güdük. Jehová ve Pepita çifti, yaşlı, cılız ve esmer. Amerikalılar tişört ve şort giymişler. Genç Meksikalılar, Chihuahua yerlileri gibi giyinmişler, bacakları çıplak, sırtlarına bölgeye özgü, işlemeli bir yerli elbisesi geçirmişler, kafalarına da kırmızı atkı sarmışlar. Yaşlı çift aynen Alma Pagán gibi giyinmiş. İhtiyarların, genç işi kıyafet giymesi kızı çok şaşırtıyor. Bu konularda artık yaş farkı gözetilmiyor mu acaba? Belki de gözetilmiyor. Aslında işin ilginç tarafı, sınırdan sınıra yarışın, Meksika'nın Amerika Birleşik Devletleri'yle olan sınırından, yani yarışmacıların yarışa milyonlarca Meksikalının iş bulmak için geçmek istediği zengin Amerika sınırından başlıyor olması ve yarışın Meksika'nın Guatemala'yla olan sınırında, yani iki sefaleti birbirinden ayıran, fukara Orta Amerikalıların Birleşik Amerika'ya ulaşmak için gizli gizli geçtiği çizgide bitiriyor olması. Bu paradoks Alma'nın gözünden kaçmıyor çünkü eğitiminin bir parçası. *Reality show*'un, gidemediği üniversite olduğunu düşünmeye başlıyor. Gerçeğe vekâlet eden gerçek. Katma değer vergisiz duygular. Tehlikesiz yolculuklar. Alma kendi gerçeğini buluyor. Artık tehlikeye atılmaya, düşman ve rezil bir dünyaya çıkmaya gerek yok. Ağ sayesinde, dünya elinin altında; sanal ağlara bağlanarak şimdi o da daimi bir kabilenin parçası olacak, işitsel ve görsel bir evren sayesinde harekete geçecek, kendi gibi başka denizcilerle bağlantı kurmanın çekiciliğiyle kamçılanacak. Ama henüz ağda sohbet etmeye cesaret edemiyor.

Erkek evlat. Leonardo Barroso iktidar sahibi bir adamdı çünkü detaylar gözünden kaçmazdı. Kartal gibi bakan gözleri, Hong Kong Borsası'ndaki hisse senedi hareketlerini izlerken, bir anda en namuslu elemanının ha-

yatına ve yarattığı harikalara kayıverirdi. Abel Pagán, trilyonluk yatırımla kapıcı maaşının tam ortasında duruyordu. Oğlan iş istemeye gelip de, gerzek gibi niyetinin babasını gözden düşürmek olduğunu ilan edince, Barroso çocuğun farkına varmıştı. Mağazanın katlarını dolaşıp gözcülük yapma işini kasten verdiler ona. Oğlanı dize getirmek ve şirkette kimin söz sahibi yani “patron” olduğunu göstermek için. Bu yüzden patronun, yani Señor Leonardo’nun makamına çağırılması ve kesin bir teklif alması tam bir sürpriz oldu. Babasının yirmi beş yıl boyunca yaptığı işin aynısını yapacaktı. Muhasebeden çekleri alacaktı, bankaya götürecekti. Soru sormayacaktı. Güvene dayalı bir işti bu. Señor Leonardo göz kırptı; Abel de göz kırpmayı öğrenmeliydi. Banka müdürüne göz kırpacaksın. Veznedara göz kırpacaksın. Şoföre göz kırpacaksın. Herkese göz kırpacaksın. “Herkes anlayacak seni, babanın yaptığı da buydu. Sen sadece adının Pagán olduğunu ve seni Señor Leonardo’nun gönderdiğini söyle. Onlar anlar. Ama sakın göz kırpmayı unutma. Göz kırpmak, suç ortaklığının işaretidir. Onlar göz kırpmazsa, durumdan kuşkulanan ve hemen geri çekil.” Abel bir süre, hoşnutlukla kuşku arasında gidip geldi. Barroso ona güveniyordu ama aynı zamanda onu idare ediyordu. Her şey bir yana, oğlanı, sonucu belli olmayan işlere sokuyordu, çocuğun yapacağı, babasının yaptığını sürdürmek olacaktı. Abel gözünü kapayıp şansını denemeye karar verdi. Ne de olsa, göz açıp kapayıncaya kadar, tezgâhtan yönetim katına yükselmişti. Patronun ona duyduğu güven konusunda kuşkusu yoktu. Maaşını yükselttiler. Insurgentes’teki bir gelinlik mağazasının üst katında küçük bir daire tuttu. Konumunun gerektirdiği şekilde yaşamaya başlayınca, çok geçmeden maaşı yetmez oldu. Kızlar peşinde koşmaya başladılar, sarsıntılar yüzünden kırık dökük hale gelmiş bir apartman dairesinde misafir

Roman ve öyküleriyle olduğu kadar, denemeleri ve politik düşüncesiyle de çağımıza damgasını vurmuş yazarlardan biri Carlos Fuentes.

© Paulus Lantier

"Hepimiz ama hepimiz başka şeyler yapmak istedik ve kaybolduk, Lucy. Yapmayı başardıklarımızla tatmin olup gidiyoruz. Aileler kendi farklılıklarımızı keşfetmeye yükümlü kılıyor bizi. Sen zengin bir yoksulu yoksul bir zengin için terk ettin."

Tolstoy'un *Anna Karenina*'nin açılışındaki, "Bütün mutlu aileler birbirine benzer, mutsuz olan her aile de mutsuzluğunu kendine göre yaşar," cümlesinden yola çıkıyor Fuentes. *Bütün Mutlu Aileler*, çağdaş Meksika'nın tezatlarla dolu dokusunun aslında ne kadar evrensel olabileceğini gösteriyor okura.

Kitabı oluşturan on altı öyküde Carlos Fuentes Meksika toplumunun aile yapısını tanımlayıp sorgularken Meksikalıların kimliğini oluşturan travmaların kökenini de arıyor. Meksikalıların aile anlayışı, dinin günlük hayata işleyişi, sınıflar arası geçişin zorluğu, şiddet hiyerarşisi gibi temaları gençler, yaşlılar, yerliler, çiftçiler, cumhurbaşkanları, eşcinseller, sörfçüler gibi çok farklı karakterler aracılığıyla aktarıyor. Her öykünün ardından gelen "koro" ile eşleştiği eserde, Meksika'nın sömürge geçmişinin kalıntısı ataerkil yaralar rengini belli ediyor.

Kapak resmi: PAUL KLEE

ISBN 978-975-07-1403-0

9 789750 714030